

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Жулиета Савова

за дисертационния труд на **ГЕРГАНА ТРАЙЧЕВА КЪТЕВА**
на тема **«ДОВЕРИЕТО В ПЕДАГОГИЧЕСКАТА КОМУНИКАЦИЯ
МЕЖДУ УЧИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ – ДЕТЕРМИНАНТИ И
СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ»** ”

за присъждане на образователна и научна степен “Доктор”

Научна област 1 – **Педагогически науки**

Професионално направление **1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Педагогическо общуване)**

Университет: **Софийски университет „Св. Климент Охридски”**

Факултет: **Факултет по педагогика**

Докторант: **Гергана Трайчева Кътева**

Научен ръководител: **доц. д-р Бистра Мизова**

ДАННИ ЗА АВТОРА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Гергана Трайчева Кътева е родена на 04.10.1987 г. От 2001 г. до 2006 г. се обучава в ГПЗЕ «Захарий Стоянов», гр. Сливен с езиков профил – френски и английски. Придобитото средно образование осигурява на бъдещия докторант езикови компетентности в два чужди езика – френски и английски на ниво В2. Висшето си образование Гергана Кътева придобива в Тракийски университет, Стара Загора, Педагогически факултет както на бакалавърско (2014 – 2018), така и на магистърско равнище (2019-2020). Дипломира се с отличен успех. Присъдената квалификация на магистърско ниво е «детски учител и начален учител».

От 01.02.2022 г. Гергана Кътева е записана в докторска програма в СУ „Св. Климент Охридски“ - 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и Дидактика – Педагогическо общуване) с тема: „Доверието в педагогическото общуване между учители и родители – детерминанти и стратегии за развитие“.

В образователен и професионален план трябва да се отбележи нейния интерес към национални и международни академични и практически осмислени програми и системи. Висока оценка и подкрепа заслужава нейния устойчив избор и последователна отдаденост на каузата образование, развитие на децата, усъвършенстване на тяхното обучение и възпитание, създаване на максимално формираща образователна среда, обогатена от положителна комуникация при активно участие не само на обучаваните и обучаващите се субекти, но и на техните родители.

Към образователната подготовка и реализация трябва да се добави и натрупания опит от докторанта от участие в проекти и проектни дейности отново свързани с нейните компетентности и изпълнявани роли.

От 01.06.2016 до настоящия момент Гергана Кътева работи в ДГ «Мак», гр. Сливен като учител, изпълняващ множество функции, между които и «...•Консултации по въпроси, свързани с ученето, развитието и поведението на• подрастващите Ефективно общуване с родителите, с акцент върху• най-добрите интереси на децата/учениците».

Приложените от докторанта документи, отнасящи се до откритата процедура за официална защита, са в съответствие със ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски“. Публичната защита е насрочена за 24.01.2026 г.

ХАРАКТЕРИСТИКА и АНАЛИЗ на дисертационния труд:

Дисертационният труд е в обем от 232 страници, вкл. приложения, списък с научни публикации и приноси. Структуриран е в: увод, 2 глави, подробно детайлизирани в съответни раздели, заключение, използвана литература. В него също са включени 8 приложения, авторски дефинирани научни приноси и списък на публикациите. Интегрираните в текста графични формати (преимуществено таблици и диаграми) визуализират събраната и анализирана информация и представляват значима добавена стойност.

Библиографията обхваща 140 източника на кирилица и латиница. 14 от тях са на кирилица. В използваната литература са включени и е-ресурси. Висока е оценката ми на проявеното отношение и умения на автора да се ориентира в сложната и полиаспектна проблематика, свързана с доверието в комуникацията между учители и родители. Положително оценявам и желанието и усилията на докторанта Гургана Кътева за максимална интеграция на качествени и количествени анализи, водещи до обективни и многостранни интерпретации на вписващи се в тезата на докторанта теоретични подкрепи.

Изходните позиции и основанията за избор и разработване на дисертационната проблематика са ясно формулирани и логично обосновани още в уводната част. Те показват не само развити умения на докторанта да избере ключова и перспективна изследователска проблематика, но и обосновано и убедително да я обвърже с националните и глобалните образователни приоритети.

Гургана Кътева убедително конструира и представя своята изследователска логика. Тя е коректно вербализирана и позволява дисертационната тема да се изследва в контекста на различни аналитични профили- междуличностен, системен и организационен, както и да се правят срезове на микро, мезо и макро ниво. Докторантът Гургана Кътева дава убедителна заявка за търсене както на теоретични измерения, свързани с комуникацията между учители и родители, а доверието в нея и основните му факторни детерминанти, така и на практически аспекти, влияещи върху доверието в комуникацията между диференцираните групи.

Тя ясно откроява и формулира цел, обект и предмет на изследването (обектът е «педагогическата комуникация между учители и родители на междуличностно, организационно и системно равнище в контекста на училищната организация», а изследователския предмет се фокусира върху «фактори и условия, които играят ролята на детерминанти на доверието в педагогическите взаимодействия между учители и родители и стратегиите за неговото развитие...»). Изследователските въпроси са добре формулирани и отразяват ключови посоки на търсения

Още на този етап искам да формулирам едно от професионалните си основания да подкрепя и оценя положително рецензирания дисертационен труд. Докторантът не само търси, подбира и обосновава значимостта на теоретично актуална дисертационна тема. Тя показва задълбочено познаване на значими изследвания в международна среда и контекстове. Гергана Кътева демонстрира развити умения да осмисли и докаже и практическата необходимост и полезност от нейното проучване на избраната проблематика тук и сега в ключов национален, европейски и световен дискурс.

Гергана Кътева показва, че умее едновременно да анализира и интегрира успешно основни подходи към теоретично изведени аспекти на комуникацията, да очертава и обосновава своеобразието на основни субекти в нея каквито са учителите и родителите, да осмисля и доказва убедително необходимостта от сътрудничество между учители и родители, в което доверието играе ключова роля. Акцентът върху инструменталната значимост на доверието в комуникацията между учители и родители е много успешно изведен, обоснован и представен както в теоретичната част на дисертационното проучване, така и в процеса на неговото емпирично изследване. В тази интегрирана последователност на представяне и анализ докторантът показва задълбочено познаване на съществуващата картина и критично-конструктивна позиция и оценка. Нейното собствено изследване запълва съществуващи празноти в проучваната територия, осветлява значението на основни детерминанти на доверието, доказва значими връзки и зависимости, а всичко това позволява на докторанта във финалната част на дисертационното проучване да обоснове, адаптира и приложи специфичен модел за развитие на доверието в педагогическата комуникация, акцент в който са стратегиите за неговата подкрепа и развитие. Избраните и компетентно използвани от Гергана Кътева изследователски инструменти (въпросници, интервюта и специални фокус групи) позволяват да се достигне до обективни заключения за всяко от обособените равнища и да се реализира пълноценно глобалната цел на дисертационното проучване. И в този план докторантът Гергана Кътева показва авторска зрялост, формирани и успешно реализирани изследователски умения, умения за задълбочени анализи и обобщения. Нейният кураж да навлезе в територия с много

деликатни, нерядко субективирани комуникативни отношения между учители и родители и флукутиращо присъствие на доверие в тях заслужава пълна подкрепа, висока оценка и адмирация.

Първата глава в дисертационния труд е посветена на «теоретичните основи на изследването». Озаглавена е «Теоретични основи на педагогическата комуникация и доверието между учители и родители». Главата е структурирана в 5 основни раздела, които са сполучливо вътрешно детайлно разработени. Оценявам положително сполучливата комбинация и представяне на широкопанорамната «снимка» на съществуващи концепции, модели, опит и изследвания, добре изведени международни и национални практики. Представеният профил на доверието в последния пети раздел на тази глава демонстрира ясно доброто теоретично познаване на изследвания феномен и конструктивно-критичната нагласа на докторанта Гергана Кътева, осъзнаваща както методологическите, така и практическите ограничения и предизвикателства, свързани с доверието.

Втората глава е посветена на емпирично изследване на доверието в комуникацията между учители и родители. Озаглавена е «Емпирично изследване на предпоставките и развнището на доверие в педагогическата комуникация между учители и родители». Тази глава е вътрешно структурирана в пет основни раздела, отразяващи както общата изследователска рамка, така и конструираната методология и изследователски дизайн. Прецизно подобрите изследователски целеви групи и извадки осигуряват убедителна представителност. Анкетирани са 108 родители, попълнили единия от разработените въпросници за възприятията им на доверието в комуникацията. Към тях се добавят и резултатите, получени от 228 въпросника с акцент върху родителските нагласи и очаквания. Обособените 4 фокус групи с учители от всички етапи и образователни степени осигуряват данни за качествените анализи, а допълването им с данни от проведени 18 дълбочинни интервюта допълват комплексната картина на изследване на доверието в педагогическата комуникация между учители и родители. Използването на подходящи математико-статистически методи и процедури при анализите на получените данни внушава високо доверие в обективността на аналитично изведените оценки и обобщения.

Представянето, анализите и оценките на резултатите от проучванията са извършени в светлината на прецизно формулирани изследователски въпроси, а чудесно конструираната «триангулация» на резултатите допълва вече посочената надежност. Грижливо и професионално отговорно са анализирани и оценени резултатите от проверката на психометричните характеристики на селектираните изследователски инструменти, а обвързането му с факторен анализ е отново безспорен плюс при рецензираната оценка на труда. Сполучливото интегриране на количествени и качествени подходи и аналитично представяне на получените резултати от тяхното използване осигуряват високо доверие в обективността на цялостното проучване.

И в тази глава високо оценявам сполучливия опит на докторанта да обоснове избрания интегративен изследователски подход, да формулира конкретни изследователски въпроси, да конструира и представи адекватни методи и процедури, подходящи инструменти, чрез които обективно да изследва и успешно да представи и анализира многокомпонентния портрет на доверието, неговите детерминанти и стратегиите за развитието му. Цялата изследователската част е надежно конструирана и методологически издържана. Етапното планиране и разгръщане на дисертационното проучване осигурява възможност за добре обвързани изследователски стъпки.

В тази дисертационна част ярко се демонстрират отговорността на докторанта като изследовател, нейните високоразвити умения да конструира изследователска програма, да извършва серии от етапно планирани проучвания, да натрупва, анализира, обобщава и оценява получените резултати от използваните различни изследователски инструменти и да формулира адекватни обобщения.

Като цяло, докторантът Гургана Кътева показва висока теоретична информираност, умения да разграничава различни изследователски равнища и да концептуализира. Тя притежава завидно равнище на изследователска култура, носител е на устойчиви нагласи, демонстрира успешно компетентност да интегрира количествени и качествени подходи, да прави умел подбор и да използва адекватни математико-статистически методи и процедури. Тя демонстрира успешно значими групи умения като: концептуално-изследователски, аналитико-синтезни,

интерпретационни, оценъчни. Графичното представяне на получените резултати визуализира установени връзки, очертава нагледно установени сходства и различия и подобрява качеството на представяне на труда.

ДОСТОЙНСТВА И ПРИНОСИ в дисертационния труд

Към формулираните от докторанта Гургана Кътева конкретни приноси на теоретично, емпирично и приложно равнище, които приемам, искам да обособя достойнства, които оценявам високо:

- избрана е актуална изследователска проблематика с безспорна значимост както за педагогическата комуникация и доверието между основни партньори в нея в български образователен контекст, така и за нуждите на международни сравнителни изследвания;
- показано е дълбочинно познаване на избраната изследователска територия, като е обоснована концептуална рамка за изследване на доверието, която има синергични предимства;
- демонстрирани са безспорни академични умения, позволили компетентно да се представят, интегрират и анализират съществуващи научни подходи и практики;
- коректно са формулирани целта, обектът и предметът на изследването;
- разработена е и убедително е обоснована изследователска методология, която позволява обективно проучване на доверието и неговите основни детерминанти;
- съдържанието на емпиричната част на дисертационното проучване с получените резултати и дълбинните им многоспектърни анализи е довело до нови убедителни данни за спецификите и своеобразието на динамиката на доверието;
- успешно са анализирани автентичните изследователски резултати, което е предпоставка за безспорни приносни моменти;
- интерпретационните акценти са много добре открити, а доказателствата – безспорни.
- формулираните изводи и препоръки са точно и убедително представени.

Трудът е авторско дело на докторант Гургана Трайчева Кътева.

Авторефератът коректно отразява дисертационното съдържание.

Публикациите на докторанта са достатъчен брой(4) и съответстват на изискванията при такива процедури. Три от тях са самостоятелно дело на автора, вкл. публикация в “Knowledge – International Journal”, а една от тях е съавторска.

ПРЕПОРЪКИ И ВЪПРОСИ:

- при плановете за публикуване на труда да се селектира, проучи, анализира и интегрира допълнителна релевантна на темата литература на кирилица, както педагогическа, така и психологическа, социологическа и др. В дисертационния труд са включени само 14 източника на кирилица, които не отразяват съществуващото многообразие от публикации;

- да се уеднакви формата на представяне на имена на чуждестранни автори (в едни случаи са представяни с имената на оригиналния език, в други – във вариант на кирилица);

- да се потърсят възможности за следващо популяризиране на изследователските резултати с цел подкрепа и стимулиране на квалификацията на професионалните образователни кадри;

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Цялостната ми оценка на дисертационния труд, както и откритите в него значими аспекти и приноси ми дават пълно основание да потвърдя неговата значимост, актуалност и дисертационност. Трудът, разработен от Гургана Трайчева Кътева както на концептуално, така и на изследователско равнище потвърждава компетентностите на автора да търси, селектира, развива и обосновава значимостта на избраната територия на дисертационното проучване, доказва уменията да формулира коректни изследователски въпроси, да подбира адекватен изследователски инструментариум, да използва надежно подбрани и съчетани статистически методи и процедури. Уменията на докторанта да анализира задълбочено и обективно получените резултати, да откроява зависимости, да улавя както сензитивни моменти, така и да откроява и подплаща по убедителен начин съдържанието на търсени детерминанти на доверието, са безспорен плюс в професионалната ми оценка.

Изводеният и подкрепен от изследователските резултати модел със стратегии за стимулиране и развитие на доверието в педагогическата комуникация между учители и родители представляват значимо авторско постижение и са безспорен принос.

Направените заключения ми дават основание да изразя и подкрепя своята положителна оценка и да препоръчам на уважаемото Научно жури да присъди на образователната и научна степен „доктор” на Гергана Трайчева Кътева - професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика-Педагогическо общуване).

12.12.2025

Рецензент: проф. д-р Жулиета Савова